

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**



Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ ТА ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Рівень освіти перший (бакалаврський)

Освітня програма Соціальна робота

Спеціальність 231 Соціальна робота

Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 2 від 27 вересня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання курсу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Історія та теорія соціальної роботи
Освітня програма	Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Галузь знань	23 Соціальна робота
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	основна
Курс/семестр	1/1
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 24 год. Практичні заняття – 36 год. Самостійна робота – 120 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	d-learn.pro

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Мета курсу: ознайомлення здобувачів вищої освіти з історичними й теоретико-методологічними засадами розвитку соціальної роботи як науки та фаху, її особливостями в українському контексті; формування системи базових знань з фундаментальних наук; розуміння та визначення загальних підходів, стратегій втручання, методів соціальної роботи з надання практичної допомоги різним верствам населення в умовах різних соціальних інституцій.

Завдання курсу:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти зі значенням теорії для практики соціальної роботи;
- ознайомлення з нормативно-правовою базою соціальної роботи;
- опанування груповими та індивідуальними методами соціальної роботи;
- оволодіння методами реалізації соціальної роботи у різних умовах та обставинах;
- оволодіння методами, прийомами та засобами здійснення соціальної роботи в умовах багатокультурної громади;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти з особливостями соціальної роботи в різні історичні періоди та в сучасному суспільстві;
- включення здобувачів вищої освіти у різні аспекти практичної соціальної роботи за допомогою участі в рольових, ділових іграх, тренінгах тощо;
- організація та залучення здобувачів вищої освіти до пошукової діяльності через розробку соціальних проєктів, участі в роботі науково-практичних семінарів;

– розвиток позитивного соціального потенціалу: соціального інтересу, соціальної чутливості, соціальної уяви; здатності до емпатії, співчуття, співпереживання.

Компетентності

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК-7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми у професійній діяльності.

Спеціальні компетентності

СК-1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

СК-6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.

СК-8. Здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з соціальними об'єктами.

СК-10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.

СК-18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.

СК-25. Здатність розуміти сутність, значення напрямів, форм і методів та технології соціальної роботи з різними категоріями клієнтів, координувати волонтерську діяльність.

Програмні результати навчання

РН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

РН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

РН 14. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.

РН 23. Конструювати процес та результат соціальної роботи діяльності в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Соціальна робота як професія та навчальна дисципліна.	Розуміти предмет і значення соціальної роботи; знати її зміст, мету, завдання; розрізняти особливості соціальної роботи як професії та навчальної дисципліни.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття
2.	Соціальна допомога в суспільствах Стародавнього Світу та в епоху Середньовіччя.	Знати основні форми допомоги й взаємодопомоги в архаїчний період; характеризувати соціальну допомогу в державах Стародавнього Сходу; розуміти способи організації соціальної допомоги та суспільної опіки в Давній Греції та Давньому Римі; ознайомитися з роллю християнської церкви як першого інституту допомоги; знати і усвідомлювати роль чернечих орденів у реалізації ідей милосердя й допомоги ближньому.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття
3.	Основні тенденції розвитку соціальної роботи на слов'янських землях.	Вміти характеризувати родоплемінні та громадські (общинні) форми допомоги і взаємодопомоги у давніх слов'ян; знати основні форми княжої та церковно-монастирської підтримки нужденних у Київській Русі.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття
4.	Система соціальної	Ознайомитися з особливостями соціального захисту за часів	Опрацювання лекційного

	допомоги у XIV – XX століттях в Україні.	козаччини; меценатськими та благодійними традиціями; особливостями соціальної допомоги та опіки в період Українського Відродження; державної опіки у другій половині XVII – першій половині XIX століть; соціального захисту та соціального забезпечення у XIX-XX ст.	матеріалу, підготовка до семінарського заняття
5.	Соціальна робота в незалежній Україні.	Знати особливості розвитку соціальної роботи в незалежній українській державі як професійної діяльності; аналізувати систему професійної підготовки соціальних працівників.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття
6.	Формування сучасної системи соціальної роботи (30-ті роки XX ст. – початок XXI ст.) у Європі та США.	Знати особливості розвитку методів соціальної роботи у США; розвитку теорії та практики соціальної роботи у Європі.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття
7.	Нормативно-правове регулювання соціальної роботи. Теоретичні основи практики соціальної роботи.	Здійснювати пошук та аналіз нормативно-правових документів для розв'язування завдань соціальної роботи в сучасному соціумі; усвідомлювати взаємозв'язок теорії та практики соціальної роботи.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття
8.	Застосування в соціальній роботі психологічних теорій.	Знати специфіку застосування психодинамічної моделі соціальної роботи; вміти спрямовувати клієнтів до конкретних видів діяльності за допомогою когнітивно-біхевіористської моделі; моделювати подолання проблем та складних життєвих обставин у руслі гуманістично-екзистенційного підходу.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття

9.	Застосування в соціальній роботі соціологічних теорій.	Моделювати використання в сучасній соціальній практиці теорії систем та соціально-екологічної моделі; читати базисну соціальну інформацію про клієнта з екомапи; теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин за допомогою теорії ролей, соціально-радикальної моделі соціальної роботи; вміти обрати найоптимальнішу для вирішення складних життєвих ситуацій модель.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття
10.	Соціальна робота як прикладна діяльність. Комплексні моделі втручання.	Розуміти соціальну роботу як прикладну діяльність; знати комплексні моделі втручання, конструювати їхнє застосування для вирішення соціальних проблем у змінних нестабільних умовах; теоретично аргументувати доцільність конкретної моделі допомоги та підтримки клієнтам з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття
11.	Загальна характеристика методів соціальної роботи.	Знати класифікації методів соціальної роботи за різними критеріями; розуміти сутність соціологічних та організаційних методів соціальної роботи; конструювати індивідуальну та групову роботу з клієнтом; моделювати ведення випадку в соціальній роботі, індивідуальне консультування як стратегію втручання; вміти представляти інтереси клієнта і, за потреби, перенаправляти його до інших служб.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, виконання індивідуальних завдань

12.	Загальна характеристика технологій соціальної роботи.	Вміти виявляти та вирішувати проблеми різних категорій клієнтів; знати особливості і вміти застосовувати соціальні технології у соціальній роботі; знати порядок організації соціальної опіки та піклування, соціального забезпечення, соціального страхування в Україні; реалізувати соціальне посередництво та консультування для вирішення складних соціальних проблем; знати сутність та основні завдання соціального проєктування, вміти застосовувати його у практиці соціальної роботи.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, виконання індивідуальних завдань
-----	---	--	---

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	0
Семінарське заняття	25
Контрольна робота	20
Індивідуальне завдання (самостійна робота)	5
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Вид контролю – екзамен.</p> <p>Максимальна оцінка – 100 балів, з них:</p> <p>50 балів за написання письмового екзамену;</p> <p>25 балів за поточне оцінювання;</p> <p>20 балів – за контрольну роботу;</p> <p>5 балів – за індивідуальне завдання (самостійну роботу).</p> <p>По завершенні теоретичного навчання середнє арифметичне усіх отриманих у 5-бальній шкалі оцінок на практичних заняттях множиться на ваговий коефіцієнт 5, відповідно – максимальний бал за усі отриманні заняття у підсумку може скласти 25 балів.</p>
Вимоги до	Повне та послідовне розкриття питань і завдань роботи.

письмової роботи	
Семінарські заняття	Максимальна оцінка – 50 балів (25+20+5).
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Література:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Зверева І., Козубовська І., Керецман В., Пічкарь О. Соціальна робота з дітьми і молоддю (теоретико-методологічні аспекти). Ч. 1. Ужгород, 2000. 192 с. 2. Капська А. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю : навч.-метод. посібник. Київ : УДЦССМ, 2001. 220 с. 3. Капська А. Й. Соціальна робота : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 328 с. 4. Карпенко О. Г., Романова Н. Ф. Теорія та практика соціальної роботи : навчальний посібник. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2015. 408 с. 5. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 192 с. 6. Лукашевич М. П., Мигович І. І. Теорія і методи соціальної роботи : навч. посіб. Київ : МАУП, 2003. 168 с. 7. Лукашевич М. П., Семигіна Т. В. Соціальна робота: теорія і практика : підручник. Київ : Каравела, 2015. 368 с. 8. Малколм П. Сучасна теорія соціальної роботи / пер. з англ. П. Майнзюк. Київ, 2000. 456 с. 9. Сабат Н. І. Транснаціональна сім'я як об'єкт соціальної роботи. <i>Соціологія та соціальна робота в умовах національних та регіональних викликів</i>: матеріали доповідей та повідомлень міжнар. наук.-практ. конф., м. Ужгород, 27 вересня 2019 р. / за ред. І. В. Козубовської, Ф. Ф. Шандора. Ужгород : ТОВ «РІК-У», 2019. С. 86–87. 10. Сабат Н. І. Історія соціальної роботи. Соціальний аудит та інспектування. <i>Збірник тестових завдань для студентів спеціальності 231 Соціальна робота</i> / за ред. проф. Г. Михайлишин, проф. Б. Ковбаса. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. С. 434–452. 11. Сабат Н. В., Сабат Н. І. Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи: історія, сучасність. <i>Педагогічна освіта в Україні: традиції та сучасні виклики</i> : матеріали Всеукраїнських педагогічних читань з нагоди 80-річчя відкриття першого на Прикарпатті закладу вищої 	

- освіти педагогічного профілю та пошанування пам'яті доктора педагогічних наук, професора, члена-кореспондента АПН України Богдана Ступарика. Івано-Франківськ, 2020. С. 48–52.
12. Сабат Н., Бондарюк Л. Міжнародний досвід та вітчизняне законодавство про соціальну роботу з уразливими категоріями осіб. *Теоретичні, методичні та практичні проблеми соціальної роботи* : збірник тез доповідей учасників VI Всеукр. наук.-практ. конф., м. Івано-Франківськ, 23 квітня 2021 р. / за ред. Г. Й. Михайлишин, Б. І. Ковбаса; упоряд. : Н. В. Сабат, Н. І. Сабат. Івано-Франківськ : НАІР, 2021. С. 136–139.
 13. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
 14. Семигіна Т. В. Теорії соціальної роботи // Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / заг. ред. І. Д. Зверєва. Київ, Сімферополь : Універсум, 2012. С. 110–114.
 15. Соціальна робота в Україні : навч. посіб. / І. Д. Зверєва, О. В. Безпалько, С. Я. Харченко та ін.; за заг. ред. І. Д. Зверєвої, Г. М. Лактіонової. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
 16. Соціальна робота з дітьми та підлітками: проблеми, пошуки, перспективи / за ред. І. Пінчук, С. Толстоухової. Київ : УДЦССМ, 2000. 276 с.
 17. Соціальна робота з людьми, які живуть із ВІЛ/СНІДом : метод. посібн. / за ред. Т. В. Семигіної. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 142 с.
 18. Соціальна робота : [навчальний енциклопедичний словник-довідник] / за науковою ред. д.с.н., проф. В. М. Пічі. Вид. 4-те, виправлене, перероблене та доповнене. Львів : «Новий Світ - 2000», 2020. 618 с.
 19. Соціальна робота: в 3 ч. Ч. 1. : Основи соціальної роботи / Н. Бондаренко, І. Грига, Н. Кабаченко та ін.; ред: Т. Семигіна, І. Грига. Київ : Вид. дім. «Києво-Могилянська академія», 2004. 178 с.
 20. Соціальна робота: в 3 ч. Ч. 2. : Теорії та методи соціальної роботи / А. Бойко, Н. Бондаренко, О. Брижовата та ін.; ред: Т. Семигіна, І. Грига. Київ : Вид. дім. «Києво-Могилянська академія», 2004. 226 с.
 21. Теорії і методи соціальної роботи : підручник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. Київ : Академвидав, 2005. 328 с.
 22. Тюптя Л. Т., Іванова І. Б. Соціальна робота: теорія і практика. Київ : ВМУРОЛ, 2004. 408 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи м. Івано-Франківськ, вул. Бандери, 1
---------	--

	каб. 802 тел. (0342) 57-00-05 kspsr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Сабат Надія Володимирівна Викладачі ЗВО України, запрошені за попереднім погодженням
Контактна інформація викладача	+380969424163 nadiya.sabat@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/ Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідують лекції і практичні заняття курсу.
Пропуски занять (відпрацювання)	Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Виконання завдань пізніше встановленого терміну	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови пропуску занять (відпрацювання) допуску до підсумкового контролю визначаються Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf

Невідповідна поведінка під час занять	Діяти відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (Нова редакція) (зі змінами, накази ректора № 61 від «31» січня 2020 р.; № 361 від 31 липня 2020 р.; № 795 від 31 грудня 2020 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/01/Polozennia-pro-OOP-25_12_2020-1.pdf
Додаткові бали	Студент може отримати додаткові бали згідно «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Неформальна освіта	Неформальна освіта зараховується згідно Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 819 від 29.11.2019 р., із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf <i>Рекомендовані платформи:</i> українська освітня платформа Prometheus ; безкоштовна освітня платформа Khan Academy ; українська студія онлайн-освіти EdEra ; онлайн-платформа Coursera .

Викладач

Сабат Н. В.